

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

Adres redactie: ds. H. Amelink, Waal 5, Langerak (Z.-H.)

Administratie: Drukkerij Steenberg, Slotlaan 220, Zeist

L. W. G. Blokhuis

Jizreëls gebed verhoord

Hosea 2 : 20-21. Het zal te dien dage geschieden, dat Ik verhoren zal, luidt het woord des HEREN: Ik zal de hemel verhoren, en die zal de aarde verhoren, en de aarde zal het koren, de most en de olie verhoren, en die zullen Jizreël verhoren.

„**K**LAAGT UW MOEDER AAN”, zegt de HERE, „klaagt haar aan, want zij is Mijn vrouw niet en Ik ben haar Man niet”. In de dagen van Hosea is Israël in de beproeving ontrouw gebleken. De kerk wordt in de Schrift vaak getekend als een vrouw, als een bruid, ook als een moeder. Nu gedraagt moeder zich schaamteloos, schandelijk ontrouw.

De HERE dreigt daarom Israëls land te zullen maken als een woestijn. De HERE straft de zonde altijd daar, waar de haard van het bederf zit. De Baäldienst, de heidense vruchtbaarheidsgodsdienst was verbonden aan de landbouw. Daarom zal het land, als de bekring uitblijft, worden tot een dor land. Dat moet de profeet Hosea zeggen om zijn volk tot zelfkritiek en tot inkeer te brengen.

Israël had de levensstijl van Kanaän overgenomen. Ezechiël zegt: Zo moeder, zo dochter (Ez. 16 : 44). Nu moeten de kinderen tegen hun moeder, de gemeenteleden tegen de kerk twisten. Ze moeten niet weglopen. Ze moeten die ontaarde moeder niet in de steek laten. Hosea predikt geen revolutie. Hij roept de gelovigen niet weg van een kerk en een ambtsdienst met grote gebreken. Hij propageert geen sektarische afzondering. Hij doet iets anders. DE GEEST DER PROFETIE, die in Hosea sprak, leert iets anders. Die Geest wijst in dagen van diep verval een weg, die veel uitnemender is: „Twist met uw moeder”. Dat moeten kinderen van een ontrouwe moeder doen. Kerkleden hebben verantwoordelijkheid voor de kerk, juist als het met die kerk mis loopt.

En de HERE straft de verbondsbreuk. Israël had de godsdienst van Kanaän overgenomen. Daarom zal de HERE Zijn koren, Zijn

wol en Zijn vlas wegnemen. Aan Israëls afgodische feestvreugde komt een eind.

Dat is de oordeelsprediking in Hosea 2. Maar die oordeelsprediking is hier niet het een en het al. De gemeente had God de rug toegekeerd. Maar door de duisternis van het gericht heen daagt het morgenrood van de verlossing. In Zijn grondeloze liefde belooft de HERE: „Het zal te dien dage geschieden, dat Ik verhoren zal — Ik zal de hemel verhoren”.

Er komt een betere tijd. Een heilstijd. Kinderen, die hun moeder — de kerk — liefhebben en haar daarom hun kritiek niet sparen, kinderen, die zich niet stil houden, maar spreken om tegen het kwaad te getuigen, zullen vrucht op hun moeitelijke werk zien. Ze zullen ondervinden, dat God hun gebed verhoort.

„Ik zal de hemel verhoren, en die zal de aarde verhoren”. Israël wilde koren, wijn en olie hebben. Dat mocht. Dat gunt de HERE gewoonlijk Zijn volk. Die goede producten moeten uit de aarde komen en de aarde heeft de dauw en de regen uit de hemel nodig. Baäl kan de regen en de groei niet geven. Dat kan de levende God alleen. De grote Hoorder van het gebed. De HERE verhoort de hemel, de hemel en aarde, de aarde het koren, de most en de olie. En dezen verhoren JIZREËL. U proeft de beedspraak. Al die tussenschakels, van de hemel af tot het koren en de most toe, worden als bidders voorgesteld, maar de eigenlijke bidder is Jizreël. Zijn gebed zal de HERE verhoren.

„IK ZAL VERHOREN”. Die belofte geeft de profeet Hosea door. Dit is de hoofdzaak in deze tekst. God heeft gedacht aan Zijn genade, Zijn trouw aan Isrel nooit gekrenkt. Na ellende, woestijn en ballingschap stromen most en olie weer in volle beken. Jizreëls gebed wordt verhoord. Als een kunstenaar ziet de profeet schakels van gebeden als een gouden ketting van de aarde opstijgen. Gebed

nummer één: Jizreël vraagt koren, most en olie. Gebed nummer twee: het koren roept de aarde te hulp. Gebed nummer drie: de aarde verlangt van de hemel de regens. Gebed nummer vier: de tempel roept tot de God des hemels. En de HERE verhoort al deze gebeden. Zo komen de regen en de vruchtbaarheid en rijke oogsten. De HERE verhoort Jizreël. Daar gaat het hier om. God verhoort Zijn volk. En alles en iedereen bidt, tot koren, most en olie toe.

Maar ten diepste is dit het gebed van Jizreël.

Jizreël, dat was de naam van de zoon, die Hosea en zijn vrouw Gomer hadden gekregen. Jizreël, die naam had een goede, vertrouwde klank onder de Israëlieten. Jizreël, dat was de vruchtbare vallei tussen de bergen van Efraïm en de heuvels van Galilea. Jizreël, dat was ook de stad in die vallei, de stad waar koning Achab eens zijn paleis had gebouwd. En daar in Jizreël was het fundament gelegd voor de grootheid van het Tienstammenrijk Israël. Want daar had Jehu koningin Izebel, de vervolgstster van Gods profeten, gedood.

Was het daarna goed in Jizreël, echt goed?

De HERE heeft tot Hosea gezegd: Noem uw zoon Jizreël, „want het zal niet lang meer duren of Ik zal de bloedschuld van Jizreël bezoeken aan Jehu's huis”, 1 : 4.

Jizreël betekende geen eer, maar schande, geen zegen, maar vloek. Wat was de schuld van Jehu en zijn huis? Dat huis rekende af met Achab, maar het was geen haar beter dan hij. Bloedige wraak werd geoefend over de Baäldienaars, maar ook Jehu en zijn opvolgers deden wat kwaad was in de ogen des HEREN. Harde ijver, zonder barmhartigheid, zonder geloof, zonder Godsvrucht. Met anderen afrekenen, dat kòn Jehu. Dat lág hem! Maar hij deed wat kwaad was in de ogen des HEREN: hij wandelde niet nauwgezet, met zijn gehele hart, naar de wet van de HERE, de God van Israël en hij week niet af van de zonden die Jerobeam, de zoon van Nebat, Israël had doen bedrijven (II Kon. 10 : 31). Daarom spreekt God over de bloedschuld van Jizreël. Daarom duurde Jehu's rijk niet lang. Zijn actie liep dood.

Wij kunnen strijden tegen allerlei afval. We kunnen anti-dit en anti-dat zijn. Dat zijn we ook. We zijn sterk in het weerleggen en verwerpen van oude en nieuwe dwalingen. En dat is op zijn tijd ook nodig. Maar de HERE vraagt meer dan dat.

Jizreël — de hoofdstad van Jehu. Die namen spreken van een veruitwendigd kerkelijk leven, een godsdienst zonder diepgang. Daarom kwam al de zonde van Achabs huis met hernieuwde kracht heel snel terug.

En toch hebben we uitzicht gekregen. Jizreëls gebed wordt toch verhoord. Groot zal de dag van Jizreël zijn (1 : 11).

Dan zal de HEER ons 't goede weer doen zien.

Dan zal ons 't land zijn volle garven biën. Die beloften blijven. Want op Golgotha heeft Christus al onze zonden bedekt.

De Here verhoort het gebed van Zijn gunstgenoten, zelfs als deze de naam Jizreël dragen. Maar laten zij niet terugkeren tot dwaasheid.

Kerkelijk leven

HET BEROEP OP DE SCHRIFT

(III - SLOT)

De uitspraak van de generale synode van Amersfoort-West, dat in de Open Brief de inhoud van de belijdenis of wel de waarachtige en volkomen leer der zaligheid, in twijfel getrokken zou zijn hebben we in ons vorig artikel zorgvuldig nagerekend. We zijn tot de conclusie gekomen dat deze uitspraak van de synode op een misverstand van de besproken en geïncrimineerde zinsnede berust.

Onder dit misverstand lijdt alles wat de synode in haar bekende „besluit om ds. B. J. F. Schoep niet te ontvangen als lid van” de synode, heeft uitgesproken. Dit misverstand beheerst alles wat de synode in dit besluit verder heeft gezegd. Dit misverstand is het uitgangspunt voor al het verdere. Het apriori van de rest. Ook van het beroep op de Schrift.

Het beroep op de Schrift is bijeen gezocht voor lieden, die de waarachtige en volkomen leer der zaligheid in twijfel trekken. Het is gericht tot lieden die de Christus der Schriften, Die in die leer der zaligheid op ons toetreedt, loochenen.

Daarom is het beroep op de Schrift van de synode niet ter zake.

Dit is een harde uitspraak.

Maar we kunnen deze harde uitspraak niet verzachten. De feiten zijn aldus.

De uitspraak van de synode met betrekking tot het kernpunt van de Open Brief lijdt dus aan het gewichtige gebrek dat hij niet in de Schrift gefundeerd is. De synode verwijst naar enkele Schriftgedeelten. We citeren letterlijk dit stuk van het besluit. Het is OVERWEGENDE, A.

Overwegende, A

„dat de ware kerk volgens de Schriften pijler en fundament der Waarheid is. 1 Tim. 3 : 15 slot; in welke waarheid naar het gebed van de Here Christus de eenheid van de heilige algemene christelijke kerk gelegen is, Joh. 17 : 17-22, vergelijk ook Matth. 28 : 19, Mark. 16 : 15, Openb. 22 : 18; waarom de gemeente vermaand wordt in het spoor der waarheid te blijven, vergelijk 1 Tim. 6 : 5, 1 Tim. 1 : 18, en opgeroepen tot het uiterste te strijden voor het geloof, dat eenmaal aan de heiligen overgeleverd is, Judas : 3, en van de Opzieners geëist wordt, dat zij zich houden aan het betrouwbare woord naar de leer, Titus 1 : 9, vergelijk 1 Tim. 6 : 20;”

Het foutieve uitgangspunt bij dit beroep op de Schrift

Dit doet zich bij alle Schriftplaatsen waarnaar in het bovenstaande verwezen is, gevoelen.

Deze Schriftwoorden raken de Open Brief niet.

We nemen onze bijbel ter hand en gaan de genoemde Schriftwoorden na. In de eerstgenoemde tekst schrijft de apostel Paulus, dat de gemeente van de levende God een pijler en fundament der waarheid is. Leest u ook het volgende vers (16) — dat moet u vooral niet nalaten — dan ziet u dat de apostel, aansluitend aan de genoemde woorden, schrijft, dat het geheim der godsvrucht groot is. Dat geheim der godsvrucht is hetzelfde als de **waarheid** (van vers 15) waarvan de gemeente een pijler en fundament is genoemd. Die waarheid of het geheim der godsvrucht is — dat God Zich geopenbaard heeft in het vlees, is gerechtvaardigd door de Geest, enz.

Dit is het vlees geworden Woord, de Eniggeboren Zoon, Die in de wereld gekomen is en Die nu aan de rechterhand des Vaders in heerlijkheid is. Wordt dit geheimenis der godsvrucht in de Open Brief geloofd? Is er één van de predikanten-ondertekenaars van de Open Brief, die dit geheimenis der godsvrucht niet zondag aan zondag predikt? De synode deed alsof zij de geesten beproefde of zij uit God zijn (1 Joh. 4) maar zij heeft vreselijk misgetast.

We gaan verder en kijken naar de tweede plaats waarnaar de synode heeft verwezen, Joh. 17 : 17-22. Daar staat dat de eenheid van de kerk gelegen is in de waarheid; dat is in Christus Zelf, ik mag ook zeggen in de waarachtige en volkomen leer der zaligheid waarin de levende Christus Zelf tot ons komt.

Weer vragen wij: wordt dit in de Open Brief ontkend of weersproken? De daarmee in verband genoemde plaatsen Matth. 28 : 19, Mark. 16 : 15 en Openb. 22 : 18 zeggen in dit kader uiteraard niets tegenover iets dat in de Open Brief zou staan.

Dan volgt het vermaan gericht tot de gemeente om in het spoor der waarheid te blijven zoals de apostel daartoe aanspoort in 1 Tim. 6 : 5. (Nu brengt inderdaad de godsvrucht grote winst...), 1 Tim. 1 : 18 (Deze opdracht vertrouw ik u toe mijn zoon Timotheüs, overeenkomstig de profetiën die vroeger aangaande u zijn uitgesproken... opdat gij... de goede strijd strijdt.), vergelijk Judas : 3. Dit strijden van de goede strijd zal van de opzieners bijzonder geëist worden en dat zij zich houden aan het betrouwbare woord naar de leer.

J. Meester

Al deze uitspraken zijn gericht tot de gemeente om haar aan te sporen te blijven bij de gezonde woorden van het evangelie. Is er in de Open Brief iets te vinden waarin blijkt dat de gemeente van de woorden van de leer der godzaligheid wordt afgevoerd?

In al de genoemde Schriftplaatsen vinden we het foutieve uitgangspunt van de synode terug.

Hetgeen bewezen diende te worden, namelijk dat de ondertekenaars van de Open Brief de gemeente van de waarheid dat is de waarachtige en volkomen leer der zaligheid afvoeren, dat is niet bewezen. Het is wel gesteld. Maar, zoals wij in het tweede artikel aangetoond hebben, berust deze stelling van de synode op een misverstand. Zeg gerust, nogmaals op een vreselijk misverstand.

Als u denkt aan de broeders die er publiek door geraakt zijn.

Als u denkt aan de kerken die er door in mateloze verwarring zijn geraakt.

Als u denkt aan de Hogeschool in Kampen die dreigt onder te gaan in haar moeiten.

Als u denkt aan de beide lectoren die tengevolge van dit misverstand van hun dienst

ontheven zijn na een bijzonder eervolle staat van dienst van meer dan twintig jaren.

Het is tragisch.

Misschien ook verheugend. Immers het is nog niet te laat om de storm van de tegenstellingen die over onze kerken raast, tot maticing te brengen nu blijkt dat het oordeel van de synode met betrekking tot de geïncrimineerde zin, op een misverstand berust. Dit versterkt de hoop tot het bewaren van de broederschap.

Het gezag van deze uitspraak der synode

Een kerkelijke vergadering kan dwalen. Een vergadering bestaat uit mensen. Onvolmaakte mensen. Onvolkomen is het beste werk van Gods kinderen. Christenen kunnen dit áán, dat een synode kan dwalen. Zij worden er niet eens zo vreselijk door geschokt omdat zij weten dat alle mensen ijdel zijn dan de ijdelheid zelve. Artikel VII van de Nederlandse Geloofsbelijdenis spreekt dit uit in een context, een samenhang waarin het juist over synodes gaat. De geciteerde woorden uit art. VII zeggen niet, dat sommige mensen ijdel zijn dan de ijdelheid zelve, maar de geciteerde woorden zeggen, dat **alle** mensen ijdel zijn dan de ijdelheid zelve. Daar vallen ook hoogleraren en synodeleden onder. Dit belijden wij. Daarom kunnen christenen het aan, dat een synode een gewichtig besluit fundeert op een misverstand. Daar is in de belijdenis mee gerekend, dat dit kan. Daarom hebben wij in onze kerkorde ook een artikel 31. In de tweede helft van dit artikel 31 wordt immers rekening gehouden met de mogelijkheid dat een kerkelijke vergadering een besluit kan nemen dat niet overeenkomstig Gods Woord is. In zo'n geval bindt zulk een besluit ons niet.

In ons eerste artikel hebben wij de vraag of een kerkelijke vergadering kan dwalen, besproken. We hebben naar Calvijn verwezen in dat artikel. We hebben naar wijlen prof. P. Deddens verwezen. Deddens schreef dat niemand kan zeggen: de classis of de synode heeft een besluit genomen en nu is dit besluit bindend, nu zijn alle kerken verplicht tot onderwerping. Nu moeten zij allen dit besluit nakomen. Er is na een besluit nog een tweede daad nodig. Die tweede daad moeten de kerken verrichten. Dat is de ratificering van de besluiten die door de synode genomen zijn.

Ten aanzien van het besluit van de generale synode van Amersfoort-W., dat wij in deze artikelen besproken hebben, wordt er aan de kerken geen ruimte gegund om te ratificeren. Geen tijd. De Acta van deze synode zijn nog niet eens in het bezit van de kerken en reeds wordt allerwege met grote haast opgeroepen niet tot ratificatie maar tot heel wat anders, tot **slaafse navolging** van het misverstand van de synode!

Wij hopen dat veler ogen nog zullen opengaan vóór dat de storm schier alles heeft verwoest.

Afscheid van de vorige eeuw

Misschien zal een nuchterling onder onze lezers opmerken dat dit afscheid reeds is genomen op oudejaarsavond van het jaar 1900. Als antwoord zou ik willen geven, dat ik met de vorige eeuw niet bedoel het tijdvak 1 januari 1801 tot 1 januari 1901, maar de geest, de mentaliteit die dit tijdvak hebben beheerst en in onze tijd nog krachtig nawerken.

Ontwerpen wij eerst een schetsmatige tekening van die geest der vorige eeuw. Ik refereer daarbij aan een m.i. zeer bruikbare typering welke ds. S. J. Popma gaf in zijn boekje „Modern Levensgevoel”. Laat niemand zich door het noemen van deze naam laten afschrikken, we gaan objectief door. Drie kenmerken zouden de mens van de vorige eeuw in bijzondere mate eigen zijn geweest, nl.:

1. Zorg voor het lichamenlijk welzijn;
2. Waardering voor het particuliere bezit;
3. Onderdanigheid onder de wet en de overheid, die dit bezit garanderen.

Deze drie hebbelijkheden zouden gemakkelijk te bestempelen zijn als „christelijke deug-

den”, ware het niet dat het geheel stond in het kader van burgerlijk humanisme.

Dit werkte ook door in kerkelijke kringen, zij het dat juist daar, vanwege tegenkrachten, andere varianten optraden.

Het duidelijkste was wel zulk een variant op punt 1.

Door het in de dogmatiek voortwoekeren van de oude roomse onderscheiding tussen natuur en genade, tussen lichaam en ziel, tussen stof en geest, was de weg naar het zuivere inzicht omtrent de belangrijkheid van het menselijke lichaam versperd. Daardoor verschoof de zorg voor het lichamenlijk welzijn naar zorg voor het geestelijk welzijn. Kuyper's wedergeboortetheorie en de complicatie van het „zelfonderzoek” (nl. naar die wedergeboorte) was slechts één van de consequenties daarvan.

De hoge waardering voor het particuliere bezit heeft er (positief) voor gezorgd dat christen-arbeiders niet gingen rebelleren maar heeft ook (negatief) de oud-hollandse bezitsdrang van de kleine luyden verhevigd. Hun christen-zijn dreef hen (gelukkig) tot grote offerbereidheid om... **eigen** instellingen te stichten. Merkwaardig is hoezeer generaties

lang over het „eigene” met kennelijke trots werd gesproken. **Eigen** kerken, **eigen** scholen, **onze** mannen, **onze** jongelingen enz.

De vorige week hoorde ik hiervan nog een echo in eigen kring: „Wij hebben een man in de Kamer”.

Punt 3: de onderdanigheid onder de wet. Dit was dan een onderdanigheid onder de kerkwet. Vanwege die onderdanigheid bleven velen in de Hervormde Kerk, vanwege de onderdanigheid onder de kerkwet, zoals hij die zag, zette Kuyper de Doleantie door. En onder kerkwetten werd heel de gereformeerde wereld georganiseerd.

En nu?

Inmiddels is het 1968 geworden, driekwart van de 20ste eeuw is reeds verleden. En nog wordt, in wereld en kerk, gestreden om zich van de vorige eeuw vrij te maken.

In de wereld ziet men een duidelijke terugval. De zorg voor het lichamenlijk welzijn, officieel opgedragen aan velerlei instanties, wordt doorkruist door het gedoe van jongelui die door allerlei middeltjes hun biotisch welzijn ondermijnen om „de geest vrij te maken”. Ondertussen reageren zij alleen nog maar fysiek, in spierkracht en sex. De lichamenlijkheid is tot enkele componenten teruggebracht en de geest is nog slechts thuis in een Nirwana. Waardering voor particulier bezit is, behalve bij hen die het in de welvaartstijd eindelijk „goed” hebben, ver te zoeken, allerlei „socialerige” theorieën misleiden hier de geesten. Over de onderdanigheid onder de wet zwijgen we nu maar, vele jongeren (maar ook ouderen) zijn revolutionair en trekken nú de consequenties uit de franse revolutie.

P. A. Hekstra

En in de kerk?

Het zou verleidelijk zijn de kerkstrijd van 1944-45 te schilderen als een strijd tussen 19e- en 20ste-eeuwers, waarbij dan de synodalen de behoudenden en de vrijgemaakten de vooruitstrevenden zouden zijn geweest. Zulk een beeld zou onjuist zijn.

De werkelijkheid was anders. De wijze waarop zich de strijd voltrok was typisch 19e-eeuws. Tegenover de scholastieke theorieën van de synodalen stelden wij, o ja zeker het Woord maar ook vele mensenwoorden en menselijke theorieën over verbond en doop. K.S., hoe bekwaam, geleerd en scherpzinnig en diepzinnig ook, was tenslotte dogmaticus wat in dit geval betekende: filosoof.

En de strijd om het particulier bezit vierde ook hoogtij. Ze moesten van onze kerken (kerkgebouwen) afblijven, haal de wereldlijke rechter er maar bij. Is er niemand geweest, die zei: „Nu, synodalen als jullie dat stenen gebouw zo graag willen hebben, hou dat dan maar, voor niks, wij blijven wel in gehuurde zalen, want: wij zijn vreemdelingen en bijwoners”? Dat heeft niemand gezegd, maar zulk een woord zou... wonderen hebben verlicht.

Voorts was de strijd vooral een strijd **onder de kerkwet**, die berustte op afspraken der vaders en die werd uitgelegd door trouwe en ontrouwe, door scherpe en door domme mensen. Maar: gehoorzaamheid moest er zijn, in 1944 en 1945. Eerst gehoorzaamheid en dan praten. Dat vroegen de synodalen van ons, later zijn wij het van hen gaan vragen. En nu vraagt men, in eigen kring, het van elkaar.

Reeds bij de vrijmaking zijn vele vrijgemaakten gevallen in of gebleven in de strikken van 19e-eeuwse opvattingen.

Tóen hadden we, met elkaar, heel duidelijk moeten zien, dat voor ons gold „maar gij geheel anders”, nl. in die situatie niet meer streven naar een wetenschap die het geloof overwoekert, niet meer haken naar en hangen aan particulier kerkbezit, niet meer elkaar dwingen onder een kerkwet.

Maar wel: leven uit het geloof alléén, werken als vreemdelingen en bijwoners, steunen op het ware fundament van de kerk: de verhoogde Heiland. Dán waren er wonderen gebeurd. Dan waren uit synodale, hervormde, christelijk gereformeerde, vrij evangelische groepen de mensen naar ons toege-

stroomd, om de ware prediking te horen, om de band der gemeenschap te beleven, om alles te bezitten als niet-bezittende.

En voor dit kardinale punt staan we nu. Thans krijgen wij, ja, wij allemaal, de grote kans, om af te rekenen met de zonden van het verleden en om waarlijk vrij te zijn.

Doch het is anders gegaan. Synodalen en vrijgemaakten bleven zitten met kwalijke erfenissen van het verleden. Vandaar dat we, aan beide kanten van de scheidslijn, soortgelijke verschijnselen zien optreden.

Ja, het merkwaardige is dat onder ons de „vooruitstrevenden” (de „doorgaanders”) juist in politiek opzicht vaak zeer conservatief zijn. Terwijl de niet-doorgaanders... maar laat mij eens iemand citeren die mij een brief schreef. Ik ben het in grote trekken met hem eens: „De felle tegenstand tegen eigen vrijgemaakte organisaties kwam van de verstockte aanhangers van het activisme in zijn oude vorm. Aan de oude algemene chr. organisaties moest het hart verpand blijven. Juist het fanatieke dwepen met de A.R. Partij, de mystieke verering van deze organisatie, het gevoel van superioriteit dat het lidmaatschap hiervan gaf, dit alles is oorzaak van het afkraken van wat komt van de zijde van vrijgemaakte organisaties. Ik kom dus tot de slotsom dat er twee soorten „doorgaanders” zijn: de nieuwen (voor vrijgemaakte organisaties) en de ouden (voor alg. chr. organisaties). De laatsten slikken alle vernieuwingen met een gezicht van „zijn wij effe progressief?”

Hoewel mijn briefschrijver dacht mij te moeten bestrijden, blijkt hij mij bij te vallen. In „Het falen van de vrijgemaakte geest” had ik nl. letterlijk geschreven:

Doorgaanders en niet-doorgaanders:

Tussen deze ontstond een felle broederstrijd, des te feller doordat men op een gemeenschappelijk fundament stond. Het vanzelfsprekende fundament was het lid zijn van dezelfde kerk. Dat verklaart de éne helft van de felheid. Maar de andere helft was er één die vaak voor de bestrijders verborgen bleef. Het gemeenschappelijk fundament was nl. óók: gangbare meningen omtrent het christen-zijn in deze wereld. Gangbare meningen, gemeengoed geworden door het levenswerk van Kuyper, gestuwd door een activistische geest.

Het gemeenschappelijke van „doorgaanders” en „niet-doorgaanders” is dus: a) het lid zijn van een vrijgemaakte kerk, b) het handhaven van een kuyperiaans (= 19e-eeuws) christenbeeld.

Laat ik in de benaming, om een woordenstrijd te voorkomen, nu een andere typering invoeren. We zullen voortaan spreken van „oude doorgaanders” (A.R.-mensen) en „nieuwe doorgaanders” (G.P.V.-mensen). Of scherper en rechtvaardiger gesteld: de „oude doorgaanders” willen niet voor alles eigen vrijgemaakte organisaties, de „nieuwe doorgaanders” willen, zo mogelijk en vaak forcerenderwijs, voor alles wel eigen vrijgemaakte organisaties.

En nu vallen drie dingen op:

1. een strijd tussen broeders heeft als inzet een probleem van lagere, nl. niet-kerkelijke orde, een politieke partij is nu eenmaal geen kerkgemeenschap en het omgekeerde is evenzeer onwaar.

2. in de kerk spitst de strijd zich toe op een restant uit de vorige eeuw, nl. „de zorg voor het zielewelzijn”. Maar dan niet in piëtistische geest en helemaal niet omtrent de vraag hoe wij met het eigen zieleleven omgaan (ik wees er meermalen op dat dit juist erbarmelijk is), maar op een theoretisch punt, nl. het voortbestaan van de ziel (of geest), waarbij dan, óver de vorige eeuw heen wordt aangehaakt bij een formulering uit de Catechismus van Heidelberg.

3. Onder punt 2 zagen we de strijd „in abstracto”, doch „in concreto” spitst de strijd zich toe op het derde kenmerk van de vorige eeuw: de gehoorzaamheid **onder** de wet, in dit geval de kerkwet en dan nog bovendien willekeurig uitgelegd door enige „grote mannen” die als verschijnselen ook typisch 19e-eeuws zijn. Onze tijd heeft geen grote mannen meer en staat wantrouwig tegenover het ge-

TE BERDE

De redactie van dit blad heeft enkele reacties gehad op het plaatsen van een artikel van het N.E.V. Een van die reacties zal in dit of een van de komende nummers geplaatst worden.

Men leidt uit de plaatsing wel af dat de redactie het met de inhoud eens is. Dat is natuurlijk niet juist. Evenals het tegenovergestelde juist zou zijn.

We gaan er van uit zo veel mogelijk ruimte te bieden. En dan kan er echt wel eens iets in dit blad staan, waar de redactie het (misschien) mee oneens zou zijn.

De klacht die we dan ook wel te horen krijgen is dat we te weinig „leiding” geven. Juist ook wel door stemmen en tegenstemmen aan het woord te laten.

Het is ook niet de bedoeling van de redactie „leiding” te geven. We willen geen „leiders” zijn, stel al dat we daartoe in staat zouden wezen. We willen wel opkomen tegen onrecht, we willen dienen de opbouw van het christelijk leven, we willen daarin gebonden zijn aan de Schriften. Maar dat wil niet zeggen dat er over onderscheiden zaken niet verschillend gedacht zou kunnen worden en dat dat ook in ons blad tot uiting komt.

Een inzender in een van de vorige nummers heeft er terecht op gewezen dat het leiderschap in de kerk van de Here Jezus Christus principieel contrabande dient te zijn. Er dienen in de kerk voorgangers te zijn. Als er van leiding sprake is, dan hebben de plaatselijke ambtsdragers die van de Here gekregen. Maar juist ook zij worden nog gewaarschuwd geen heerschappij te voeren over de kudde Gods. En we willen de waarschuwing van de Heiland in acht nemen: Gij zult u niet rabbi laten noemen, want één is uw Meester. Laat u ook geen leidlieden noemen, want één is uw Leidsman.

We dachten ook dat de kerkgeschiedenis de ellende van de leiders wel duidelijk aan het licht heeft gebracht. Zodra één man of een kleine groep van mensen een leidende positie krijgt is het mis. De grote leider Abraham Kuyper heeft juist omdat hij de grote leider was, zo veel verkeerd kunnen doen, al behoeven we onze ogen niet te sluiten voor het goede, dat hij ook mocht doen. Of hij dat leider-zijn nu bewust gezocht heeft of niet doet niet zo veel ter zake. Maar hij was het. En wat schrokken de mensen toen b.v. prof. K. Schilder hem op bepaalde punten afviel of corrigeerde. Hoe heeft dr. Kuyper ook zijn tegenstanders zwart weten te maken, ook als ze dat niet verdienden. Zo gaat dat met leiders. Ze kunnen eigenlijk geen tegenspraak dulden. Een voorbeeld. Had ik in de boeken van dr. Bremmer over Bavinck al geleerd dat het met de ethischen toch nog wel een beetje anders lag dan Kuyper ons wijs gemaakt heeft, dat wordt in het nieuwe boek van dr. J. Veenhof over „Revelatie en Inspiratie” ook weer duidelijk. Ik behoef op deze plaats op dit boek verder niet in te gaan. Dat zal apart nog gebeuren in ons blad. Maar het heeft me versterkt in de overtuiging dat we het toch vooral niet van „leiders” dienen te verwachten. We moeten dat eindelijk eens afleren.

De taak van een blad is voorlichting. Die willen we geven en we willen dat zo goed mogelijk doen. Voorlichten is de feiten laten spreken. En dan heeft een ieder de roeping te toetsen en niemand heeft het recht te zeggen „het zal wel goed zijn, want die of die heeft het gezegd”. Deze gedachtengang trachten we ook tot uitdrukking te laten komen in ons blad. Vandaar wel: de stem en de tegenstem.

Amelink

B. J. F. Schoep, Amstelveen

CHRISTEN EN HUMANIST

¹⁾ Dit artikel verscheen eerder in „Aksent”, maandblad Protestants Geestelijke Verzorging Nederlandse Krijgsmacht, 1e jrg. no. 6, juni 1964.

MET OPZET is voor dit artikel bovenstaande titel gekozen en niet — „Christendom en Humanisme”. Wel willen we in kort bestek deze twee geestelijke stromingen met elkaar confronteren. Maar we willen het wat persoonlijk toegespitst doen. Als er één plaats is in de Nederlandse samenleving, waar men niet maar breed over deze stromingen theoretiseert, maar waar men elkaar ermee op het lijf zit, dan is dat wel het leger.¹⁾ Daar kan men zich vandaag heel persoonlijk als Christen of als Humanist aandienen. Een ieder stelt zich daarbij voor als één, die krachtens een eigen geestelijke overtuiging, zich op een bepaalde wijze heeft ingesteld op de levenswerkelijkheid. Concreet krijgt dan gestalte hoe Christendom en Humanisme beiden een directe gerichtheid hebben op de mens. Om de mens van hun principes als volwaardige levensvisie te doordringen gaat het deze geestelijke bewegingen. In de persoonlijke beleving van hun boodschap vinden zij hun uiteindelijke zin. Horen en doen zijn hier niet te scheiden. Zij vragen aandacht niet voor een systeem, maar voor een bepaald type van mens-zijn. Aangeduid als: Christen en Humanist.

In die directe betrokkenheid van beide stromingen op de mens ligt ook de mogelijkheid tot onderlinge confrontatie gegeven. De vraag is immers te stellen of een onderlinge vergelijking van beiden, uitlopend op een waarde-oordeel, wel reëel bestaanbaar is tussen wat toch feitelijk ongelijksoortige grootheden zijn.

Daar is aan de ene kant de Christen. Hij is de mens, die zijn leven door de Bijbel laat regelen. In de diepste vragen omtrent het menselijk bestaan valt hij op dat boek terug als op Openbaring van God. Zijn bestaan kenmerkt zich door omgang met God. Hij is wezenlijk godsdienstig. Door gebed en Bijbelmeditatie, daarbij gesteund door kerkelijke leiding, wordt het contact met God onderhouden. Deze betrekking tot God wordt gezien als een alle overige relaties, die de mens kan hebben, dragende en beheersende houding.

Aan de andere kant is er de Humanist. Hij is de mens, die niet godsdienstig geïnteresseerd is. Zonder gebed, Bijbel en kerk gaat hij zijn weg door het leven. Aan zijn bestaan laat hij geen richting geven door via openbaring bekendgemaakte normen van God. Overigens wil hij geenszins normloos leven. Heeft hij geen omgang met God, dan wil dat niet zeggen, dat per se zijn omgang binnen allerlei andere betrekkingen moet verwilderen. Hij wil zonder godsdienst verantwoord leven. Een stem van God kan hij niet vernemen. Maar uit de werkelijkheid rondom hem en vanuit eigen geweten klinken stemmen op, die een niet te ontwijken appèl doen tot een zinvolle verwerkelijking van eigen bestaan.

Tussen de Christen en de Humanist gaapt zo de kloof van het wel of niet godsdienstig georiënteerd zijn. Voor velen is het dan ook deze kloof, die een nadere onderlinge vergelijking zinloos maakt. Godsdiensten kan men vergelijken en er tussen kiezen. Maar men kan onmogelijk in waarde gaan vergelijken en een keuze-situatie maken van wat uit niet-godsdienstige en wel-godsdienstige bodem opbloeit. Religieuze interesse is iets wat je een keer hebt. Meegekregen door geboorte, opvoeding of traditie. Soms raakt het door bepaalde gebeurtenissen verloren. Wie nu een godsdienstige interesse heeft, die zal in het Westen veelal Christelijk-godsdienstig georiënteerd zijn. Wie niet religieus georiënteerd is, zal in het Humanisme een zinvolle levensbeschouwing vinden. En onderling waardere men slechts de poging om naar de aard van de bodemgesteldheid, religieus of niet religieus, op elks eigen levensakker de beste vruchten te doen rijpen. Oordelen doe men hier niet.

Toch zou het onjuist zijn gezien deze kloof,

een onderlinge confrontatie uit de weg te gaan. Met vrijheid, blijheid, kunnen Christenen en Humanisten zich niet van elkaar af maken. Want hebben ze niet een gemeenschappelijk raakvlak in de interesse voor God, ze bezitten dat wel in de belangstelling voor de plaats van de mens in de wereld.

Voor wat het Humanisme betreft is dat reeds uit de naam zelf duidelijk. Het humanum, het menselijke wordt nagestreefd in opvoeding tot menselijke zelfontplooiing in menselijke waardigheid ten overstaan van de roep tot menselijke leiding van de levenswerkelijkheid.

Voor velen is de centrale belangstelling van het Christendom voor de mens niet zo duidelijk. Hier wordt de mens geacht voor God te leven. Terwille van Gods eer, waarbij dan het menselijke aan die eer van God wordt opgeofferd.

Toch is deze laatste visie op het Christendom volstrekt onjuist. De Bijbel heeft namelijk net zoveel interesse voor God als voor de mens.

De man, die het thema van de eer van God in het Christendom zo dikwijls verweten wordt, Calvijn, schreef als eerste zin van zijn hoofdwerk tot uitleg van de Christelijke godsdienst, dat nagenoeg de ganse hoofdinhoud van de Bijbelse leer „bestaat uit twee delen, de kennis van God en de kennis van onszelf”. En hij voegde eraan toe, dat het niet gemakkelijk is te onderscheiden „welke van beide aan de andere voorafgaat en haar uit zichzelf voortbrengt”. En inderdaad is dat het typische van het Bijbelse Christendom, dat daarin nooit over God gesproken wordt buiten de verhouding met de mens om. Die mens is altijd in zijn volle menselijkheid in het gezichtsveld bij elk woord over God. Gelijk God altijd in al zijn aanspraken in het gezichtsveld is als over de mens gehandeld wordt. Centraal staat voor het Christendom een woord van de apostel Paulus, dat in de persoon en het werk van Jezus Christus, Gods „mensenliefde” verschenen is. Het Christendom verkondigt Goddelijke philanthropie. En daarin heeft God het offer gebracht voor de mens.

Zo staan dus Christendom en Humanisme niet naast elkaar als enerzijds een Godsleer zonder mens en anderzijds een mensleer zonder God, maar ze staan tegenover elkaar in een worsteling om het behoud van het menselijke. Elk aangedreven door eigen vlammen der liefde. En uit de onderlinge confrontatie van de zegenrijke uitwerkingen van die liefde, zal steeds opnieuw de vraag naar de waarachtigheid van het Godsgeloof actueel worden. Want naar Christelijke overtuiging beslist niet een al of niet aanwezige innerlijke religieuze interesse over het Godsgeloof in

iemands leven. Maar hier is beslissend het opmerken naar inhoud en gevolgen van de „mensenliefde” door Jezus van Nazaret betoond. Naar diens eigen woorden, heeft ieder, die Hem gezien heeft, God gezien. En het niet-zien wordt door Hem niet vanuit het gemis aan godsdienstige interesse verklaard, maar uit de drang van het mensenhart om zich in eigen duisternis van het licht af te schermen. Een uiterst scherp waardeoordeel velt Jezus zelf hier. Daarom is voor ons slechts de taak weggelegd om in eerlijke confrontatie van de wederzijdse positiekeuzen, die de Christen en de Humanist doen, aan het licht te doen komen of hier werkelijk niet licht en duisternis zich tegen elkaar aftekenen.

Tegen de achtergrond van de antwoorden op een viertal vragen, tekent zich de eigen levensgestalte van de Christen en de Humanist af. Het zijn vragen, die elk mens, die zich in de wereld oriënteert, zich zelf stellen moet.

Het zijn de vragen:

1. Waar kom ik als mens vandaan?
2. In welke werkelijkheid sta ik als mens?
3. Waarheen ben ik als mens op weg?
4. Welke taak heb ik als mens te volbrengen?

Waar kom ik als mens vandaan?

De eerste vraag is de vraag naar de oorsprong van de mens. Het is een niet te ontwijken vraag. Want wie zich oriënteert vraagt primair uit welke richting hij is gekomen. Hij tracht de achtergrond van zijn bestaan te peilen. Wat heeft de mens feitelijk in de rug?

De humanist geeft hier als antwoord, dat de mens „opduikt” in deze wereld. De mens „steekt als het ware vanuit diep water zijn hoofd op” en ontdekt daarbij zichzelf en zijn medemens in een gelijke positie. Men kan er slechts van spreken, dat men zichzelf en elkaar aantreft. De weg waarlangs het tot dit eerste „opduiken” komt, moet die van de evolutie worden genoemd. Verder is er van de achtergrond van het verschijnsel mens niets te zeggen. De zin van zijn bestaan is met zijn verschijning niet gegeven. Die komt niet uit tegen een achtergrond, omdat de achtergrond die er zou zijn, die van het niets is. De mens moet zijn eigen waarde nog ver-tonen, ja feitelijk nog maken. Hij moet in voortdurende zelfverwerkelijking mens worden.

Geheel anders luidt het antwoord van de Christen. Tegenover het opduiken van de mens in de wereld stelt hij zijn belijden van het mens-zijn als schepsel Gods. Hij weet zich bewust door een ander gewild. God kende de mens reeds, voordat de mens zichzelf leerde kennen. De achtergrond van zijn bestaan is de bewuste raadslag Gods: „laat ons mensen maken”. En in die raadslag, waarin God de mens tevoren kende, ligt de zin en de waarde van de menselijke existentie vast. Want God overwoog mensen te maken naar „zijn beeld en gelijkenis”. Achter de mens staat God als Vader, die de mens stelde tot weerspiegeling van zijn deugden in afhankelijk kinschap.

Het is duidelijk, dat deze onderscheiden antwoorden een radicaal verschillende levensinstelling tegenover zichzelf en de medemens tot gevolg hebben. Het maakt voor een principiële levensopzet alles uit, of de mens zichzelf een verschijnsel is, danwel een geschenk uit een liefdevol hart van een ander. Of hij zichzelf tot mens moet maken danwel zichzelf naar zijn geschapen zin mag ontplooiën. Daar komt bij, dat de Christen met God in de rug als zijn grote steun kan leven. Op verantwoordelijkheid van de grote Andere mag de Christen zijn bestaan leiden. Zijn bestaan is zo tendiepeste geloofsexistentie.

Ook zal de benadering van de medemens bij ieder een andere zijn. Voor de Christen is de naaste niet een medeaangetroffene die verder nog niets is, maar met wie men samen nog alles moet worden. En die gewaardeerd moet worden, naar wat de ander in hem ziet. De medemens is voor de Christen voor alles een persoon, waarin God wat heeft gezien en die vanuit Gods zicht op hem naast hem is gesteld. In onderlinge dienstverlening hebben zij bij elkaar tot ontplooiing te brengen

wat God bij elk aan gaven heeft neergelegd. Om zo in een aanvullende verscheidenheid gezamenlijk de glorie Gods te vertonen.

In welke werkelijkheid sta ik als mens?

Niet minder belangwekkend zijn de antwoorden op de tweede vraag: in welke werkelijkheid sta ik als mens? Het is ook weer een vraag vanuit de menselijke oriëntatie. Elk mens ontdekt, dat hij in een bepaalde relatie staat tot een hem omringende wereld. Dan dringt de vraag: van welke aard is deze wereld en hoe is de onderlinge verhouding van mens en werkelijkheid?

Het antwoord van de humanist luidt, dat hij als mens opduikt in een chaotische wereld. Die wereld staat vijandig en dreigend tegenover de mens. In eenzaamheid bevindt de mens zich in een koude, vreemde werkelijkheid. De aansluiting op deze werkelijkheid moet door de mens gemaakt worden. Hij zal de werkelijkheid trachten te doorlichten als een wereld van en voor de mens. Maar ten diepste is hem de zingeving van de wereld in betrokkenheid op de mens onmogelijk. De laatste en eerste ontdekking blijft die van de zinloosheid van zijn menselijk bestaan tegenover de wereld, omdat hij als mens op een willekeurig moment zonder meer in het niets verdwijnt.

In het antwoord van de Christen is van wezenlijke betekenis, dat hij voluit het chaotische van de wereld rondom hem heen erkent. In de ervaring kent de Christen geen andere levenswerkelijkheid dan de humanist. Maar hij onderscheidt zich daarin van de humanistische levensvisie, dat hij deze chaos niet als oorspronkelijk stelt. De Christen erkent de breuk tussen mens en wereld, maar acht dit niet een originair gegeven. Hij weet van een oorspronkelijk zuiver aangelegd zijn op elkaar van mens en werkelijkheid. „In den beginne” waren die twee geen vreemden voor elkaar. Omdat beiden uit de hand van één Schepper zijn voortgekomen. Waarbij de wereld gesteld werd onder de leiding van de mens. In de vertoning door de mens van zijn kinschap Gods zou de wereld zijn heerlijkheid vinden.

Zo herleidt de Christen de breuk tussen mens en wereld principieel tot een eerste breuk van de mens met God. De enige plaats vanwaar de mens de wereld zuiver kon leiden, was die van het kinschap Gods. Uit die positie heeft de mens zich verwijderd. En mitsdien reageert de wereld niet goed meer op de menselijke leiding. Vanuit een verkeerde hoek komt die leiding tot haar. En zo stelt ze zich koud, vijandig, dreigend tegen de mens op. Tenslotte slingert ze de mens als in zichzelf geen bestand hebbend weg in de ijdelheid van de dood. Het zal ook hier duidelijk zijn, hoe de onderscheiden antwoorden verregaande consequenties hebben voor het als mens staan in de wereld.

Wie de chaotische werkelijkheid als een onverklaarbaar geheel accepteert en wie deze chaos vanuit de zondeval van de mens tegen de achtergrond van een goede schepping Gods gegeven acht, zullen elk tot een eigen wijze van zich verhouden tot deze werkelijkheid komen. Voor de humanist zal daarbij het misluktingsbesef wezenlijk zijn. In een onbegrepen situatie zal hij tegen de werkelijkheid in worstelen. Van het goed zijn als wezenlijke bepaaldheid van de werkelijkheid heeft hij ten diepste geen idee. In een uiteindelijk echèc verlaat hij als een tragische figuur het wereldtoneel.

Voor de Christen zal het schuldbesef grondlegend zijn. Zijn worsteling met de werkelijkheid zal zich dan ook voor alles afspelen in een worsteling om God. Hij kan boven de verhouding mens-wereld uitgrijpen naar de relatie mens-God. In de dreiging van de wereld ziet hij voor alles de bevestiging van Gods dreiging: „Ten dage dat gij uw kinschap verloochent, zult ge de dood sterven”. Juist omdat boven, een koude, onpersoonlijke wereld een levende Persoon staat, die in zijn dreiging primair te vreezen is, daarom is er strijd mogelijk met wezenlijk verlossingszicht. Het is de worsteling van het zich tegen God in beroepen op God. Het is de schreeuw, dat God in zijn toorn des ontfermens gedenkt. En zo de strijd om niet eerder uit de wereld heen te gaan, dan dat God ondanks alles gezegend heeft. Ook al gaat men hinkend weg, als eens Jakob na zijn gevecht met God.

In de ontmoeting van de chaotische levens-

werkelijkheid gaan de Humanist en de Christen scherp uiteen. Het zijn de wijkende wegen van een tragische existentie en een geloofs-existentie. Van wezenlijk geen hoop hebben en van het op hoop tegen hoop in leven en triomferen.

Waarheen ben ik als mens op weg?

Ook uit de antwoorden op de derde vraag rijst de geheel eigen levensgestalte van de Christen en de Humanist op. Het is de vraag naar de toekomst van de mens. Waarheen is hij op weg? Ieder, die zich oriënteert stelt deze vraag. Men wil weten, waar de weg waarop men gaat, uitkomt. Het is de vraag naar het einde.

Voor de humanist is dat einde volstrekt de dood. Er is maar één toekomst, die van de ondergang in het niets. In de dood lijdt de menselijke existentie zijn volslagen nederlaag. Ze is de bevestiging van de volkomen vreemdheid en absurdheid van de menselijke situatie. Van de mens wordt op die weg naar de dood wel de opstand tegen de dood gevraagd. Mits hij bij die opstand maar onmiddellijk zijn uiteindelijke nederlaag verdisconteert. Op deze weg van opstand tegen de dood in het aangezicht van zelf overwonnen worden door de dood, voltrekt zich de menswording van de mens. In de moed der wanhoop bewijst de mens zijn menselijkheid.

Opstand tegen de dood kenmerkt ook de Christen. Maar zulks niet vanuit een moed der wanhoop, maar veeleer uit een moed van gefundeerde hoop. Niet het uiteindelijk vallen onder de dood, maar het tenslotte opstaan uit de dood, is de prikkel tot opstand tegen hem. De Christen staat in de zekerheid van de dood te zullen overleven. Niet de mens verdwijnt in het niets van de dood, maar de dood zelf zal een keer in deze werkelijkheid niet meer zijn, terwijl de mens er nog in eeuwig leven gevonden zal worden.

Althans de mens in Christus. Want het is in Christus Jezus dat de Christen deze hoop als gefundeerde verwachting bezit. In hem heeft hij één gezien, die als mens besloten was onder de dood, maar die niettemin in deze werkelijkheid de dood achter zich liet. De dood kon Hem niet houden, omdat in Hem Gods kracht aanwezig was, die de banden van de dood verbrak. In Jezus Christus is de laatste en uiterste werkelijkheid van ons bestaan weer aan de mens als zoon van God onderworpen. Om dat in Jezus De Zoon van God als mens over de dood triomfeerde.

In deze Jezus, die als De Eeuwige Zoon van God, het geschenk Gods is aan een in zichzelf verloren levenswerkelijkheid, ziet de Christen de Goddelijke „philantropie”. Waar God in zijn Zoon opgestaan is tegen de dood over de mensen, daar staat krachtens die „mensliefde Gods”, ook de mens op tegen de dood. Hij werkt als had de dood geen macht. Hij ontruikt aan de dood, als had deze geen recht. Hij geneest wat door de dood geschonden wordt, als gaat het tegen zijn grootste vijand. Hij weet ook dat dit alles niet ijdel, voor het niets bestemd is. Geen uiteindelijk nederlaag wacht hem. Waar uiterlijk ook in het Christenleven, de dood het einde is, daar weet hij zich toch meer dan overwinnaar, door Hem, die de mens heeft liefgehad.

Zo kunnen de Christen en de Humanist tijdelijk in hun worsteling om het behoud van het menselijke een grote overeenkomst vertonen. Maar naar de gerichtheid van hun handelen vanuit de laatste perspectieven verschillen zij radicaal. Op de weg naar waarsachtig menselijk leven mist de humanist de grote gave van de hoop. En het is hoop, die doet leven. En de Christelijke hoop met volharding vastgehouden, doet eeuwig leven.

Welke taak heb ik als mens te volbrengen?

De laatste vraag, waarvan de beantwoording voor de levensgestalte van de Christen en de Humanist bepalend is, is de vraag naar de taak van de mens. Van welke aard is de werkzaamheid die de mens in de wereld verricht.

De humanist geeft als antwoord, dat hem in de rede de functië is geschonken om de chaotische wereld der ervaringen in samenhang te brengen en in een begrijpelijk vlak te brengen. Daarbij is het de mens gegeven om waarderend door het leven te gaan. Hij kent aan het één meer waarde toe dan aan het ander. Dit waarden leidt tot kiezen. En het voortdurend tot keuze komen van de

mens is zijn typisch kenmerk. Waarachter steeds positieve en negatieve waarderungen liggen. Als belangrijkste functie van de rede wordt dan gezien het bij voortduur redelijk toetsen van overtuigingen en ervaringen. Voor wat de mogelijkheid van een gezamenlijke onderneming in deze met de medemens betreft, gaat men uit van een zgn. fundamenteel „akkoord”. Het is de vooronderstelling van een gemeenschappelijk richtingsbesef, waarin wij moeten kiezen en waarden.

Ook voor de Christen is het de taak een bepaalde richting in het leven te kiezen. Alleen wordt voor de Christen de juiste richting niet gevonden waar zijn redelijke vermogens zich ontsluiten, doch daar waar zijn hart zich ontsluit voor Gods richtingsaanwijzing. Niet in de rede, en derhalve niet in het redelijke kiezen ziet de Christen het kenmerk van de mens. Maar in het hart en derhalve in het centraal religieus op God of afgoden kiezen acht de Christen het wezenlijke van het mens-zijn gegeven.

In de Goddelijke richtingsaanwijzing wordt de mens dan niet naar bovenpersoonlijke waarden verwezen, maar wordt hij binnen een persoonlijk verbond gesteld onder het centraal-religieuze liefdegebod: God lief te hebben en de naaste als zichzelf. Onder het beslag van dit persoonlijk gerichte liefdegebod heeft de mens de roeping om in ontplooiing van al zijn vermogens de werkelijkheid naar zijn eigen structuren en wetmatigheden te onderzoeken. Als gemeenschappelijke mensheid is het mogelijk deze roeping te vervullen vanwege het gelijkkelijk toegeordend zijn van allen op Goddelijke richtingsaanwijzing. Hierin ligt voor de Christen het fundamenteel-„akkoord” met zijn naaste. Maar hier ligt ook de mogelijkheid van een fundamentele „antithese” met zijn medemens. Omdat de mens zich in zijn hart aan Gods richtingsaanwijzing kan onttrekken. In zelfliefde verstrooit hij zich temidden van zijn eigen mogelijkheden. Hij kiest zijn richtingscentrum niet in God, maar in een eigen functie, in casu de rede.

Hoe parallel ook de wegen van Humanist en Christen mogen lopen, omdat ook de Christen zijn rede inschakelt bij het aftasten der werkelijkheid, er is toch het radicale onderscheid, dat de een wandelt in de rede en de ander met de rede in de liefde Gods. Vanwege dat wandelen in de liefde Gods is de Christen overtuigd, dat zijn weg hoger voert dan die van de humanist. Namelijk tot in het eeuwige leven. Want geloof, hoop en liefde, die zijn existentie dragen in tegenstelling tot de bestaanswijze van de humanist, die blijven!

Twéeërlei levensgestalte, de Christen en de Humanist. Is hier een dwang tot keuze? Of is de keuze reeds vanuit het al of niet godsdienstig geïnteresseerd zijn bepaald?

Wij geloven het eerste en niet het laatste. De dwang tot keuze is er niet vanuit de Christen, maar wel vanuit zijn Heer, waarnaar hij heet, de Christus.

Voor bijna 2000 jaar heeft Deze in Palestina de existentie van geloof, hoop en liefde tot zijn volheid en hoogste geladenheid opgevoerd. En, zie Hij leeft tot in alle eeuwigheden. Hij is van Simon gezien!

Hij, de voleinder van het geloof, de vervulling van de liefde, de fundering van de hoop.

Hij sprak: wie Mij ziet, ziet de Vader. Geen Godsgeloof hebben is niet de kwestie van geen religieuze ervaring hebben, maar aan de werkelijkheid van Jezus van Nazareth voorbijgaan. Want hij is op grond van aanschouwde kracht als Gods Zoon geproclameerd.

Overigens, Hij oordeelde niet. Daartoe was Hij niet gekomen. Hij sprak alleen dit uit: „Dit is het oordeel, dat het licht in de wereld gekomen is en de mensen de duisternis liever gehad hebben dan het licht, want hun werken waren boos”.

N.B. Voor de beschrijving van het humanistisch mensbeeld maakte ik vooral gebruik van:

Prof. W. Banning e.a. Modern, niet godsdienstig humanisme. *Lether en Van de Vegt, Nijmegen, Utrecht '61.* H. Lips: Humanistisch Credo, in het blad „Ego”.

(Vervolg van pagina 365)

nie en nog wantrouwend (en ditmaal terecht) tegenover iemand die zich daarvoor houdt. Wat „leiders” als prof. J. Kamphuis in De Reformatie en P. Jongeling in Het Gezinsblad aan allure vertonen is een caricatuur van wat de grote man in de vorige eeuw werkelijk was en betekende. Helaas zien velen het belachelijke van deze caricaturen nog niet in, anders zouden deze „drijvers” geen voet aan de grond krijgen.

De strijd die onder ons gaande is is also een typische „oude strijd”, een strijd van mensen die het kuyperiaanse christenbeeld handhaven, een strijd die wordt gevoerd onder de kerkwet die op afspraak en interpretatie berust en die daardoor zoveel menselijke aankleefsels heeft dat het einde niet in zicht komt.

We kunnen, geloof ik, de tegenstelling tussen de 19e-eeuwse en de waarlijk-christelijke mentaliteit nog iets scherper stellen.

De mens van de vorige eeuw vroeg: Wat heb ik?

De christen dient te vragen: Wat ben ik?

De oude denkers denken:

We hebben een V.U., we hebben een A.R. we hebben een grote kerk, we hebben specialisten voor alles en nog wat.

De nieuwe denkers denken (en roepen vaak luid):

We hebben een eigen hogeschool, we hebben eigen scholen, we hebben het G.P.V., we hebben een man in de Kamer (dat zei die alleenwonende vrouw die een inbreker betrapte ook!), we hebben een Gezinsblad, we hebben De Reformatie, we hebben een schone confessie, we hebben duur betaalde kerkgebouwen, we hebben... gaat u maar door. Hoe vaak wordt ons niet voorgehouden blij te zijn omdat we zo rijk zijn, hoe vaak worden we niet opgewekt „torens te tellen”.

Al dit „hebben, hebben, hebben” wordt thans kapotgeslagen.

En de vraag komt levensgroot op ons af: Wat zijn wij?

Of nog scherper: Van Wie zijn wij?

Daarom is er maar één remedie. Oude en nieuwe doorgaanders bewijzen elkaar de grootste broederdienst door elkaar niet toe te blaffen: „Kom, ga met ons en doe als wij”. Zij doen er het beste aan door de stellingen, die vlak aan elkaar grenzen, op te geven. Het christenbeeld van Kuyper dient aan gruzelentent te worden geslagen. En er moet geen ander beeld, ontleend aan welke filosofie of mentaliteit ook, voor in de plaats komen. En op het puin van het beeld (dat zeer groot was) en op het puin van de kerk (die klein was) zullen de ex-oude- en ex-nieuwe doorgaanders moeten gaan vragen: „Here, wat wilt Gij dat ik doen zal”.

Belangrijke mededeling

Voor de brochure van ds. Visee over de kerkscheuring in Kampen — ze bevat 160 pagina's — bleek zeer grote belangstelling te bestaan. Reeds twee drukken zijn daarvan verschenen en nagenoeg uitverkocht. Enkele broeders in den lande namen nu het initiatief een goedkope verspreidingseditie te doen vervaardigen. Van deze goede uitgave worden de exemplaren tegen zeer lage prijzen beschikbaar gesteld. En wel voor de volgende:

1 ex. voor f	1,80
5 ex. voor f	8,—
10 ex. voor f	15,50
25 ex. voor f	37,50
100 ex. voor f	140,—

Met het oog op de bepaling van de definitieve oplage is SPOEDIGE bestelling gewenst. Men bestelle liefst per giro en wel op girorekening no. 87 37 29 ten name van B. v. d. Kooi, Hendrik van Viandenstraat 26, Kampen.

Het Comité

Aktie Redt een Kind uit India

Veel werd door u gegeven, veel werd door ons weggestuurd naar India. We willen u graag laten weten wat we met het geld hebben gedaan.

Allereerst zonden wij ds. Swami Dorai in Kangayam, Madras zoveel dat hij voorlopig vooruit kan. Omdat er daarna nog zoveel over was, hebben wij gemeend ook anderen te moeten laten profiteren van het geld dat u gaf. Hier volgen de namen van de zendingsposten, die we eveneens een bijdrage zonden:

1. The Children's Home in Boogpur, Noord-India. Hier worden 160 kinderen van lepralijders verzorgd.
2. The Ramabai Mukti Mission, Kedgaon, Poona District. Het geld dat wij zonden wordt gebruikt voor voedsel en medicijnen, niet alleen voor de kinderen, die hier opgenomen zijn, maar ook voor kinderen, die uit het dorp bij hen komen. Deze laatste zijn vaak ziek door ondervoeding. Ook zal van het geld een lokaal aan de school worden bijgebouwd. Deze zending ligt in het gebied waar kortgeleden een aardbeving was. Zelf hebben ze niet veel schade, maar de dorpen om hen heen zijn zwaar getroffen. Ze willen graag de mensen helpen met voedsel en kleding.
3. The Bethel Agricultural Fellowship, Darnishpet, Omalur, Salem District, Madras. Deze mensen helpen kinderen van de arme boerenbevolking. Het is de armste streek van de staat Madras. Het weeshuis dat ze hebben is vol. Ze zouden meer kinderen willen opnemen, maar moeten daarvoor eerst een nieuw gebouw hebben.
4. The Dohnavur Fellowship, Dohnavur, Tirunelveli District, Zuid-India. Deze zendingspost ligt niet in het hongergebied. Zij nemen arme kinderen op, die anders door de ouders verkocht worden voor prostitutie. Het zijn kinderen, die niemand hebben om voor ze te zorgen en die anders in verkeerde handen zouden vallen, nl. van hen die ze leren dat „slecht” „goed” is.
5. Ceylon and India General Mission, Bangalore, Zuid-India. Hier wordt ons geld gebruikt om zieke kinderen te helpen, waarvan de ouders de dokters- en ziekenhuiskosten niet kunnen betalen.

Omdat u meer geld zond dan we hebben durven hopen en omdat we graag met dit werk willen doorgaan, hebben we gemeend een Stichting „Redt een Kind” in het leven te moeten roepen. Deze Stichting is nu in oprichting. U krijgt zo gauw mogelijk nadere berichten hierover.

Toch zouden we ons nu al graag met het volgende tot u willen richten. Zoals u weet bestaat er een mogelijkheid om kinderen in India te „adopter” en dat zouden wij graag met uw hulp willen doen. Deze kinderen blijven natuurlijk in India onder de goede zorgen van de zendingen daar. Van de Ramabai Mukti Mission kregen we zes kinderen aangeboden, maar er zijn er drie en dertig waarvoor geen geld is. We hebben de levensgeschiedenis en foto's van deze zes kinderen en we laten er hier twee volgen:

Veerbala

Shobha

„Shobha Lokhande, geboren 17 september 1965. Shobha werd door haar grootmoeder bij ons gebracht. Haar vader en moeder zijn 15 dagen na elkaar gestorven. De grootmoeder zorgde voor haar en haar 10 jaar oude broertje, maar het broertje moest bedelen. De grootvader was kortgeleden gestorven en daarom kon de grootmoeder niet meer voor Shobha zorgen. Ze was twee jaar toen ze bij ons kwam en ze woog 13 pond. Haar armpjes en beentjes waren net stokjes. Ze had een opgezet buikje. Ze werd in ons ziekenhuis opgenomen. Ze maakte er niet veel drukte van. Ze huilde tien minuten en snikte daarna nog wat na. Ze heeft een heel droevige uitdrukking op haar gezichtje, maar ze leert nu lachen, vooral wanneer de andere kinderen haar komen opzoeken om met haar te spelen.”

„Veerbala Vishwasrao Jadhav, geboren 26 februari 1965. Ze werd bij ons te vondeling gelegd. Ofschoon ze 2½ jaar oud was kon ze niet praten of alleen staan. Ze heeft mooie ogen en prachtig haar. Ze probeert nu te praten en begint te lopen. We dachten eerst dat ze geestelijk gestoord was, maar de manier waarop ze reageert, geloven we dat nu niet meer. Wanneer ze iets wil hebben schreeuwt ze en krijgt ze een driftbui. Daarbij gooit ze zichzelf op de grond en bonst met haar hoofdje tegen de vloer. Gelukkig worden deze buien steeds minder. We vragen u ons te helpen om van haar een evenwichtig, gelukkig kind te maken, dat zal opgroeien tot eer van haar Zaligmaker. We hebben haar Veerbala genoemd. Dat betekent dapper of moedig, omdat ze met moed de toekomst tegemoet moet treden.”

Dit zijn twee voorbeelden. Wie wil hier helpen? Voor f 50,— per maand kan hier in deze zendingspost een kind „geadopteerd” worden. Voor dit geld wordt het dan helemaal verzorgd. U krijgt de levensgeschiedenis en een foto van het kindje en een persoonlijk contact wordt erg gewaardeerd, bijv. op verjaardagen of met Kerstmis. Ook vraagt men speciaal gebed voor deze kinderen, die hun leven onder zulke moeilijke omstandigheden beginnen. Voor velen van u zal f 50,— per maand te veel zijn. Misschien kunt u dan samen doen met anderen. Of u geeft ons op wat u iedere maand kunt missen, dan kunnen wij de groep samenstellen. Jeugdverenigingen, mannen- en vrouwenverenigingen zouden bijv. gezamenlijk een kind kunnen verzorgen. Ook zijn wij graag bereid, wanneer er moeilijkheden zijn met de taal (wij corresponderen in het engels) om de eventuele brieven van u naar de kinderen te vertalen. Wanneer u een kindje wilt „adopter”, geheel of gedeeltelijk, wilt u dit dan opgeven aan Mevr. A. M. Rookmaaker-Huitker, Burgemeester van Tieneweg 37, Diemen. Tel. 020-59944. Zij zal graag nadere inlichtingen geven.

Als Stichting kunnen we alleen iets doen, indien u ons helpt, liefst met een maandelijks vaste bijdrage, maar ieder bedrag is welkom. Er zijn genoeg mogelijkheden om daadwerkelijk kinderen te „redden”. Voor het geld dat u stuurt krijgen de kinderen eten, kleren, en een opvoeding die bij hun capaciteiten past. Ze blijven in de zending tot ze zichzelf kunnen redden, dat is ca. 18 jaar.

Nu nog enkele woorden over de kleding-aktie. Wij zijn heel dankbaar voor het vele en mooie goed dat u zond. Het verzenden gaat steeds vlugger. Al onze adressen in India willen heel graag kleren hebben en ze zijn blij met wat ze al kregen. U weet het adres: H. Disselhof, Assendorperstraat 139, Zwolle.

Giften kunt u nog storten op postrekening 1192640 t.n.v. de penningmeester van de Diaconie van de Gereformeerde Kerk te Zwolle, met vermelding: „Aktie Redt een Kind uit India”. De volgende keer hopen wij u de rekening van de Stichting te kunnen opgeven.

De Diaconie van de Gereformeerde Kerk te Zwolle

PERSSCHOUW

"VADER VAN DEN BERG" EN ZIJN PROSTITUÉE'S

We laten hier volgen een artikel dat Hans van Straten schreef in „Het Vrije Volk”.

Ja, — uit „Het Vrije Volk”, het socialis-
tische dagblad.

Bij de begrafenis van de vermoorde prostituée Barbara zag ik op de voorste rij een stijlvolle oudere heer plaatsnemen, met een forse bril en een sik à la Wijnkoop.

Hij zat er bij als iemand van de familie. En in zekere zin was hij dat ook, want meneer J. H. van den Berg (75) wordt door de meisjes van de Amsterdamse warme buurt, maar ook door de jongens, de kroegbazen, de kamerverhuursters, de kelners en de buffetjuffrouwen, nooit anders genoemd dan 'vader'.

Hij kent ze allemaal. En allemaal kennen ze hem. Ik heb de proef genomen, in een café op de Zeedijk heb ik quasi achteloos zijn portret op een tafeltje gelegd. Het effect was elektriserend. 'Maar dat is vader!' riep een vrouw die zeker al dertig jaar in het leven zat. En een meisje, dat naast haar kwam staan, zei met het vuur der overtuiging: 'Dat is een edel mens!'

Tegen meneer Van den Berg zeggen ze: 'Vader, in de hemel krijgt u een góuwen stoel.' Dan lacht meneer Van den Berg en hij zegt: 'Die wil ik helemaal niet hebben!'

Voorlopig neemt hij genoegen met nederiger zetels. 'Als ik 's nachts door de buurt trek, ben ik wel eens moe en dan ga ik zitten slapen op een stoep of een vuilnisvat. Na een tijdje schiet ik wakker en denk: Kom, ik moet weer eens verder.'

De straten en steegjes tussen Singel en Geldersekafe, de bordelen, de huizen met de roze lampjes, dat is het arbeidsterrein van meneer Van den Berg. 's Nachts om twee uur, als het met de nering duidelijk minder wordt, begeeft hij zich op pad.

Hij heeft zich tot doel gesteld meisjes uit het leven te halen. En als dat niet meteen wil lukken: 'Het is al belangrijk dat ze hun hart kunnen uitstorten. En weten, dat er iemand is die ze liefheeft.'

Ook in de café's komt hij. Niet lang geleden verscheen hij bij een caféhouder, aan wie hij al eerder een bijbel had uitgereikt. De man had het boek een plaats gegeven tussen de drankflessen.

'Ik las aan de mensen een hoofdstuk voor, maar het was wat schemerig en mijn ogen zijn niet meer zo best. Daarom vroeg ik aan de baas: Wilt u niet even lezen? De man pakte zijn boek, sloeg de tekst op en begon. Maar opeens brak hij af, keek de kring rond en zei stomverbaasd: Zitten we hier nou in een kroeg of in de kerk?'

Twaalf jaar geleden is meneer Van den Berg zijn werk in de buurt begonnen. Hij was diaken geweest van de Gereformeerde Kerk Vrijgemaakt, hij had evangelisatiewerk gedaan in de Jordaan. Maar op een dag werd hij gekweld door het woord van Jezus, dat hoeren en tollenaars — zeg voor deze tijd maar souteneurs — ons zullen voorgaan in het Koninkrijk Gods.

'Nou ben ik van mijn geboorte-uur af kerklid en ik dacht: Als dat zo is — en dat is zo! — dan moet ik ze dat vertellen. Dus, ik dacht: Ik ga daarheen. Moeilijk, vraagt u? Ontzettend! Ik ging met een bang hart. Op een zondagavond zei ik tegen mijn vrouw: Ik ga met Hans, dat is mijn kleinzoon, nog wat wandelen. Ik zei niet waar we naartoe gingen. Het vroer dat het kraakte, we gleden meer dan we liepen.

De jongen voelde blijkbaar dat er wat aan de hand was, want hij vroeg opeens: Opa, waar we naartoe gaan, doen ze me daar niks? Ik zei: Nee jongen, waar we naartoe gaan, daar doen ze je niks. Maar ik wist echt niet wat ons te wachten stond. Ik was nog nooit in donker Amsterdam geweest.

We gingen naar de Spuistraat. Het eerste huis dat we bezochten, daar zaten in de achterkamer vier meisjes. Zó als we daar binnenstapten zei een van de meisjes: Wat een leuke jongen, is dat uw kleinzoon?

Ik zei: Ja, dat is mijn kleinzoon, en ik heb voor jullie een bijbel meegebracht. Die krijgen jullie van mij cadeau, op voorwaarde dat

je hem leest. Anders neem ik hem terug. Wil-
len jullie hem hebben?

Ze zeiden: Ja meneer!

Door het vuur

We hebben nog een poosje gepraat, je kent die wereld niet. Het was mijn bedoeling, ze voortaan geregeld te bezoeken. Schuin aan de overkant stond een meisje op een stoep. Ik liep met mijn kleinzoon die stoep op en zag dat ze schrok. Ze vroeg: Waar moet dat kind zolang blijven?

Ik zei: Ik wil graag met je spreken en daar mag mijn kleinzoon bij zijn!

Ik moest door het vuur, kijken hoe de ont-
vangst was. Dat viel mee, ook hier. We zijn ook nog in een café geweest, daar raakte ik in gesprek met een paar mensen van gerefor-
meerde afkomst.

Ik vertelde ze dat ik lid was van de Gere-
formeerde Kerk Vrijgemaakt, ze zeiden: Ma-
ken jullie het eerst maar onder mekaar in
orde, dan volgen wij wel.

De tweede avond, weer een zondag, kwam ik bij een vrouw op het Oudekerksplein. Nog voor ze een woord had kunnen zeggen, haalde ik een boek te voorschijn, 'Mensen rondom Jezus' van dominee Bavinck. Ik zei: Ik heb een boek voor je, dat krijg je van me cadeau.

Ze zei: Cadeau, cadeau, bent u boekhande-
laar?

Ik zei: Nee, ik werk in de meubelen.

Ze zei: Nou schat, kom dan maar naast me
zitten.

Ik zei: Dat is goed, ik kom naast je zitten,
geef dat boek maar hier dan zal ik je een
stukje voorlezen. Ik heb haar de geschiede-
nis verteld van Jezus en de overspelige
vrouw. De vrouw die door de toenmalige ker-
kelijke leiders tot Jezus werd gebracht, om-
dat ze hem wilden vangen. Want volgens de
wet moest zo'n vrouw gestenigd worden.

U had dat moeten zien. Spanning! Ze zei:
Ik moet er niet aan denken dat ik doodge-
stenigd zou worden! Toen ik uitverteld was,
vroeg ze: Ziet u al zegen op uw arbeid? Enige
tijd later is mij gebleken dat ik bij deze
vrouw niet meer terug hoefde te komen, want
ze was uit het bedrijf gestapt.'

Meneer Van den Berg is meubelfabrikant,
maar hij bewoont geen villa aan de Goud-
kust. Hij zit driehoog in een eenvoudige
buurt, de Frederik Hendrikstraat. Hoe heeft
zijn omgeving zijn activiteiten opgenomen?

'Op een dag zei een van mijn familieleden:
Jo, ik had liever dat je hier niet meer kwam.
Ik zei: Meid, wat heb ik dan wel gedaan? Ze
zei: Als jij uit die bordelen komt, en je stapt
hier binnen, dan zeggen de mensen: Kijk,
daar heb je die hoerenloper. Ik zei: Ze heb-
ben gelijk, ik ben de grootste hoerenloper van
Amsterdam!'

Moeilijker werd het, toen men, o schrik,
erachter kwam dat hij zijn beschermelingen
ook financieel steunde. 'Ze zeiden tegen
mijn vrouw: Die man van jou steekt duizen-
den in de onderwereld en jij hebt niet eens
een verfje op je keuken!

Op een dag stuurden ze een psychiater op
mij af. Die man zei: Als zakenman kunt u
zich dit toch niet veroorloven?

Ik zei: Aan het geld van de zaak kom ik
niet. Het is alleen mijn eigen geld dat ik ge-
bruik. Maar hoe is het nou met u? U woont
in een duur huis achter het Concertgebouw.
U rijdt in een dure auto. Uw vakanties brengt
u door in het buitenland. Dat zijn allemaal
dingen die mij niet interesseren. Ik besteed
mijn geld liever op deze manier! — Ik heb
hem nooit meer gezien, en met mijn familie
is het al lang bijgelegd.

Gordijnen open

Ik zeg altijd: Gordijnen open laten. Op een
keer zit ik te praten met een meisje. Een an-
der komt er bij. Die vraagt: Wat is dat voor
een meneer? Toen hoorde ik voor het eerst:
Dit is de vader der meisjes! Ik dacht, dat is
een leuke naam. Na korte tijd noemden ze me
allemaal, ook de mensen die in de gevangenis
zaten: vader.

Soms zit ik tot zes uur in de ochtend met
ze te praten. Meestal heb ik kaartjes bij me,
en een potlood. Dan stel ik ze een paar vra-
gen. Ben je getrouwd, heb je kinderen? Le-
ven je ouders, weten ze dat je in het leven
bent? Ben je gedoopt, heb je belijdenis ge-
daan? Als ze dat hebben ingevuld, zeg ik:
Nou zal ik jou eens je levensverhaal vertel-
len.

Je bent dus op een gegeven moment gebo-
ren, je ouders krijgen een baby, een leuk en
aardig meisje. Ze zijn daar erg blij mee, de
buren komen kijken, ze vragen: Hoe gaat ze
nou heten?

Je gaat naar de kleuterschool, naar de gro-
te school. Je krijgt vriendinnetjes, je hebt
plezier. Je volgt catechisatie en op een dag
vertel je je predikant: Ik wil belijdenis af-
leggen van mijn geloof.

Na zekere tijd ontmoet je dan een jonge-
man, je verlooft je, je trouwt, er komt een
baby. Maar dan ontpopt je man zich als een
man, waar niet mee te leven is. Op het laatst
hou je het niet meer met hem uit.

Er komt een scheiding. Je vraagt aan je
ouders het kind te verzorgen, want je gaat
in Amsterdam een betrekking zoeken. En in
Amsterdam verneem je, dat al je moeilijk-
heden met één slag kunnen worden opgelost,
als je maar achter de ramen wil gaan zitten.

Dezelfde nacht

Als zo'n meisje dan gespannen zit te luis-
teren, zeg ik: Kind, jij zit nu elke nacht tot
vier uur dat lichaam, dat je van God hebt
ontvangen, telkens weer opnieuw te verko-
pen! Nadat je dan een poosje doodstil met
gebogen hoofd bij haar hebt gezeten, zeg je:
Nou dag, ik ga heen. Tot de volgende keer!

Het is me gebeurd,' zegt meneer Van den
Berg, 'dat zo'n meisje nog dezelfde nacht uit
het leven was!'

Een vraag ligt voor de hand. Als hij er in-
derdaad op uit is, meisjes uit de prostitutie
te halen, bezorgt hem dit dan geen moeilijk-
heden met het wereldje der souteneurs? Op
die manier wordt hun toch het brood uit de
mond gestoten?

Meneer Van den Berg: 'In het begin dacht
ik: Ik ben vijanden aan het kweken. Dat zal
me nog eens mijn leven kosten. Ik zei tegen
mijn vrouw: Ben je bang? Ze zei: Je weet,
ik ben nóóit bang. Dat was een steun voor
mij, want, zo zei ik haar: Bang of niet bang,
ik ga toch! Je had vroeger wel zendelingen,
die gingen onder de kannibalen en werden
opgegeten.

Maar nou het wonder dat is geschied. Op
een nacht zit ik daar in de buurt met wat
meisjes en jongens te praten, en daar zegt
opeens een van de jongens: Luister es, dit is
onze vader, en vader probeert de meisjes on-
der onze handen vandaan te halen. Bij mij
is hem dat al een keer gelukt. Maar laat nie-
mand het wagen, vader ook maar met één
vinger aan te raken, want hij gaat eraan!

Caféhouders zeggen mij: Vader, proberen
ze u wel eens kwaad te doen? Als dat zo is,
sla ik ze de hersens in! Onlangs zei mij een
dominee: Het zijn uw beschermengelen!

Niemand raakt mij met een vinger aan. Ik
heb altijd een gouden horloge bij me, dat laat
ik wel eens zien. Dan zeggen ze: O vader,
wat een mooi horloge. Ik draag het altijd los
in mijn zak. Ze zouden liever honderd gul-
den geven dan één gulden van me af te pak-
ken!'

Ook over de jongens strekt hij zijn zorgen
uit. 'Kerels waar een heleboel mensen bang
voor zijn, vertellen mij hun levensverdriet.
Dan spreek ik tot hen als een vader tot zijn
kinderen.

De mensen beweren wel eens: Niet de meis-
jes, maar de souteneurs, dat zijn de slechte-
riken. Maar ik herinner mij wat zo'n jongen
mij eens zei, 's nachts om drie uur in de
Warmoestraat: Als de meisjes ons niet meer
willen hebben, bestaat er niet één souteneur
meer!

Van sommigen begrijp ik best dat ze sou-
teneur zijn geworden. Maar dan moet je ook
alles uit hun leven weten! Tegen een gevang-
enisdirecteur heb ik eens gezegd: Als u en
ik een leven achter de rug hadden als de
zware jongens die hier zitten, dan hadden we
beiden de ergsten kunnen zijn. Hij was het
roerend met mij eens!

Ik zeg ook altijd tegen de meisjes: Geef ze
niet aan. Bedenk dat je zelf medeverantwoor-
delijk bent. Misschien is dat een van de rede-
nen dat die jongens zo op mij gesteld zijn!

Hij haalt foto's uit zijn binnenzak en legt
er een voor mij neer. Het is een jongen van
een jaar of twee, op een driewieler. Een aar-
dig ventje.

'Zijn moeder had hem uitbesteed, maar el-
ke keer als ze naar hem kwam kijken, merkte
ze dat hij honger had. Hij werd steeds ma-
gerder. Ten slotte is ze bij mij gekomen: Va-
der, wil u mijn kind hebben? Ik zei ja. Ze

bracht hem hier. En als u dat gezien had! Dat kind was totaal uitgehongerd. Ik kwam bij een van de meisjes en vertelde dat gruwelverhaal. Ze zei: Vader, laten we met z'n allen naar die beestmensen toegaan en de boel kort en klein slaan! Ik zei: Nee kind, dat doen we niet, want dan komen we in aanraking met de politie.

Dat jongetje zit nu al tien jaar in een prachtgezin. Zo heb ik er wel twintig kunnen onderbrengen. Mevrouw IJlst is mij daarbij een grote steun geweest. Eén zit er bij een predikant, een bij een dokter, twee bij boerengezinnen en ga zo maar door. Ik zoek ze regelmatig op.'

Nog meer foto's komen op tafel. Er is een vergeeld portret bij van een non. 'Herkent u haar niet? Dat is een jeugdfoto van Kromme Miep, de kamerverhuurster van het huis waar Magere Josje is vermoord. Ze had zich uit de zaken teruggetrokken en was in Giethoorn stil gaan leven.

Toen ze als getuige voor moest komen, schreven de kranten: Kromme Miep, nu in Giethoorn. Ze was daar meteen onmogelijk. Later is ze naar Utrecht gegaan en nu is ze al jaren dood.'

Er zitten méér gewezen nonnetjes op de Wallen. En meisjes van het Leger des Heils. En van de Gereformeerde Kerk Vrijgemaakt. Meneer Van den Berg kent van bijna elk meisje de geschiedenis. In het huis waar vorige maand Barbara is gewurgd, komt hij al jaren.

Hij zegt: 'Er moet heel wat zijn voorgevallen, voor een meisje in het leven gaat. En de weg terug is niet gemakkelijk. Ik heb eens een rede gehouden in de Oude Kerk, getiteld: "Wij geven hun levenslang." Ik weet van meisjes die al tien jaar uit het bedrijf zijn, en die nog altijd worden nagewezen.

Een meisje, dat als boekhoudster bij ons op de fabriek kwam, zei mij eens: Vader, wij zijn de getekenden voor altijd. Er is voor ons geen plaats meer in de maatschappij!

Daarom moeten de mensen weten dat ze de meisjes en de jongens anders moeten bekijken dan zoals ze ze zien zitten. Want daar wordt wel veel gedronken, maar het meeste wat er gedronken wordt, is om levensverdriet te vergeten. Niet omdat het zo lekker is.

Het is ook een bedrijf met verschrikkelijke risico's. Na een moord zeg ik vaak: Kinderen, jullie hebt een levensgevaarlijk beroep. Want er wordt veel meer geweld tegen meisjes bedreven dan ze ooit aan de politie vertellen.

Er zijn er heel wat die door mannen aangevallen zijn en op het nippertje aan de dood ontsnapt. En die toch niets zeggen. Want stel dat het niet te bewijzen is, dan leeft zo'n meisje altijd in angst voor wraak.'

Zo gaat meneer Van den Berg rond in de buurt. Vroeger elke nacht, maar nu hij een dagje ouder wordt, vier keer in de week. Hij gaat een huis binnen, praat met een meisje, gaat weer weg. 'Dag vader, veel zegen op uw werk,' hoort hij dan.

'Het gros zijn keurige meisjes,' vindt hij. 'Als ik ze op bezoek krijg, met verjaardagen en zo, dan kan niemand zien dat ze uit deze buurt komen.

Het zijn medeschepselen Gods, ze zijn geen haar minder dan welke kerkmensen ook. En mogelijk zijn ze in de liefde beter — en nou bedoel ik in de waarachtige liefde!

Hij stelt het nog iets preciezer.

'In de kerk is het vaak een rotzooi, maar hier kom ik bij!'

Op de „walletjes” in Amsterdam hebben de „lichte meisjes” en de „zwarte jongens” toch iets van de kerk, van de echte kerk „gezien”!

Want ze zagen in één oude man iets van de gestalte van Jezus Christus.

Als je zó'n stuk in zó'n krant leest vraag je onwillekeurig: Wie betekent meer voor het Koninkrijk Gods: die éne oude man in „donker Amsterdam” of b.v. een synode?

KERKNIEUWS

Bedankt: voor Rotterdam-Zuid: ds. R. te Velde te Schildwolde.

Beroepbaar: De classis Harderwijk heeft met gunstig gevolg praeparatoir geëxamineerd en beroepbaar verklaard: kand. J. Kruidhof, Markt 7, Hattem, tel. (05206) 2255.

Ds. H. J. Nijenhuis. Zondag 18 februari j.l. nam ds. H. J. Nijenhuis afscheid van zijn ge-

meente te Bunschoten-Spakenburg. Bij deze gelegenheid bediende hij het Woord uit Openbaring 22 : 18-21. Toespraken werden niet gehouden.

Classis Alkmaar-Zaandam. De classis Alkmaar-Zaandam, vergaderend te Wormer, heeft de afvaardiging van de kerkeraad-ds. Van Ommen te Zaandam, aanvaard als vertegenwoordiging van de Gereformeerde kerk te Zaandam.

Voor de afgevaardigden van Den Helder, die over deze zaak een instructie hadden mee gekregen, was deze beslissing reden om de classisvergadering te verlaten.

De kerkeraad-ds. Van Ommen had tijdens een buitengewone kerkvisitatie van de kerkvisitatoren het advies gekregen op de eerstvolgende classis hun credentiebrieven ter tafel te leggen. De classis kon zich met dit advies, waarover ds. J. F. van Hulsteijn rapporteerde, verenigen.

Naar aanleiding van een verzoek van een aantal leden van de kerk te Alkmaar, die sedert enige tijd een huisgemeente vormen, en nu deze classis vroegen hun met raad en daad bij te staan, kwam de classis niet tot een besluit, daar achtereenvolgens twee voorstellen werden verworpen. Dit houdt in, dat de situatie in Alkmaar ongewijzigd zal voortduren, nl., dat een huisgemeente blijft bestaan, waar predikanten uit andere plaatsen voorgaan. De betrokken leden van de kerk te Alkmaar verklaarden, dat zij zich, ondanks hun afzonderlijk vergaderen des zondags, voorlopig willen blijven stellen onder opzicht en tucht van de kerkeraad van Alkmaar, die zich, zoals bekend, bij de classis „Broek op Langendijk” heeft aangesloten.

Bunschoten-Spakenburg. De kerkeraad van Bunschoten-Spakenburg besloot de classis-besluiten t.a.v. de kerk te Baarn te ratificeren.

P.S. Overijssel. Woensdag 14 februari j.l. kwam in de Opstandingskerk te Zwolle de particuliere synode van Overijssel bijeen. Namens de roepende kerk te Zwolle opende ds. C. G. Bos de synode en wees daarbij op Fil 1 : 9, 10.

In het moderamen werden gekozen: ds. E. Koop van Daarlerveen, praeses, ds. H. J. de Vries van Mariëberg, scriba en ds. R. H. Bremmer van Enschede-O., assessor.

Ter tafel waren een 10-tal bezwaarschriften met betrekking tot de breuk in de kerk te Kampen, een mededeling van een 5-tal leden van de kerk te Emmeloord en een verantwoording van de kerkeraad-J. Bos, i.z. de besluiten van de P.S. 1967.

Er werd een commissie benoemd die op de voortgezette vergadering op 5 april a.s. rapport zal uitbrengen. Dit rapport zal tevoren aan de leden van de P.S. worden toegezonden.

In de commissie werden benoemd: ds. M. K. Drost van Dalfsen, samenroeper, ds. A. Geelhoed van Hasselt, ds. C. Bakker van Glanerbrug en de oud. H. Hekert van Coevorden en J. F. Stulp van Enschede-O.

Ds. M. R. van den Berg. Zaterdag 10 februari j.l. is ds. M. R. v. d. Berg met zijn gezin geland op Schiphol. De zendeling die in dienst van de Gereformeerde kerk van Kampen werkte in het Zuidafrikaanse Natal, was gedwongen zijn werk neer te leggen i.v.m. zijn gezondheidstoestand. Hij kon niet tegen het klimaat. Op Schiphol waren ter verwelkoming aanwezig o.a. ds. J. O. Mulder, de voorzitter van de Kamper zendingscommissie en ds. L. J. Goris van Wezep namens de steunbiedende kerken.

Ds. v. d. Berg woont nu op het adres Burgwal 54 te Kampen.

Gereformeerde Kerk te Soest. Scribaat: Jac. Catslaan 9, tel. 4513.

Ds. G. Visee van Kampen zal op donderdag 7 maart a.s. een voordracht houden over het actuele onderwerp: „DE EERSTE DRIE HOOFDSTUKKEN VAN GENESIS”. Aanvang 7.45 uur in gebouw „Middelwijk”, Talmalaan te Soest. Belangstellenden hartelijk welkom.

ADRESSEN

Ds. H. J. Nijenhuis, Petrus Campersingel 263, Groningen, tel. (05900) 21389. **Delfzijl:** scriba: H. Boven, J. C. Rijpstraat 10, Delfzijl. **Driebergen:** scriba: C. Veldhuizen, Drieklinklaan 57, Driebergen, tel. 3232; penningm. diakonie: C. Verveer, Eikenlaan 19, Driebergen, tel. 3155. **Leens:** scriba: A. Sikkema, Valge 43, Leens, tel. (05957) 644; diakonie: T. J. van Dijk, Julianalaan 9, Leens, tel. (05957) 289; boekhouder: J. Koning, J. Zijlma-singel 31, Leens, tel. (05957) 490. **Overschie:** diakonie: secr. J. Kadijk, Hoogenwaardstraat 84-C, Rotterdam-Overschie, tel. (010) 150301; penningm.: H. Roozenbeek, B. Baumannlaan 115-C, Rotterdam-Overschie, tel. (010) 280012. **Waardhuizen:** scriba: M. Spiering, Waardhuizerweg 13, gem. Almkerk.

Na een blijmoedig gedragen lijden, is in Jezus ontslapen onze lieve Vrouw, Moeder en Oma

HENDRIKJE VISSCHER

geb. Reinders

op de leeftijd van 64 jaar.

Psalm 32 : 1 ber.

Kampen, J. Visscher
Rotterdam, R. Visscher
E. A. Visscher-Bleeker
Kampen, H. Schrijver-Visscher
A. F. Schrijver
Henny
Johnny
Mario
Apeldoorn, H. Visscher en
Verloofde
Hattem, T. M. Klumpje-Visscher
L. Klumpje
Hetty
Sjaakje
Tonny

Kampen, 22 februari 1968
Schoolstraat 12.

De begrafenis heeft plaats gehad dinsdag 27 februari op de Alg. Begraafplaats aan de Bovenbroeksweg (West) te Kampen.

STICHTING GEREFORMEERDE KINDERBESCHERMING

Gevraagd
tegen uiterlijk 1 juni a.s.

EEN GROEPSLEIDER

Vereisten: ervaring in het werken met jeugd, in een kindertehuis of andere werksituatie, b.v. onderwijs of bedrijf.

Leeftijd 30 tot 45 jaar.

Huisvesting: woning is beschikbaar.

Arbeidsvoorwaarden: overeenkomstig rijksregeling.

Brieven, eigenhandig geschreven vóór 15 maart a.s., met uitvoerige inlichtingen te richten aan het bestuur: Beatrixlaan 37, Ede.

WONING AANGEBODEN

gehele maand juli, bescheiden vergoeding.

iets voor collega, die hier wil preken?

G. v. d. BRINK

Binnenwiertstraat 23 — Eindhoven — Telefoon 040-28887

GEREF. SCHOOL RUITERSVELDWEG 10 — WEZEP

Gevraagd
met ingang van de nieuwe cursus of eerder

TWEE ONDERWIJZERS OF ONDERWIJZERESSEN

Sollicitaties te richten aan:

E. van den Ham, h.d.s., Telefoon 0 5207 - 237

Voor vakantie te huur aangeboden

voor personen zonder kinderen,

BOERDERIJTJE OP DE VELUWE

uniek gelegen.

Prijs tot en met mei f 75,- per week,
maand juni f 100,- per week,
maanden juli en augustus f 125,- per week.
Nadien f 75,- per week.

L. VERHOEF

Van der Mondestraat 78 — UTRECHT — Telefoon 713323

